

del crit i l'irracionalisme, situat sempre en els límits de la més estricta marginalitat. Convertit en icona dels moviments d'avantguarda, però rarament entès, escriví aquest «assaig poètic» de què ara tractem més enllà dels gèneres literaris i les convencions literàries, com un crit contra la societat i a favor d'un dels artistes més incompresos al seu moment. Vincent Van Gogh, després tan mitificat i cotitzat, va ser en efecte un exemple paradigmàtic de marginació social i artística en vida, com també de probable bogeria potser provocada en part per un context advers.

Artaud divideix aquesta obra breu, però no pas menor, en dues parts. A la primera desmenteix la bogeria de Van Gogh a partir d'un inici prou colpidor: «Podem parlar de la bona salut mental de Van Gogh, que en tota la seva vida només es va rostir una mà, i per la resta, no va fer res més que tallar-se una vegada l'orella esquerra» (pàg. 23). Artaud defensa la tesi que va ser la societat que el va impulsar al suïcidi, tal com ja dona a entendre el títol del llibre. La segona part suposa una esplèndida exegesi, molt lliure, de l'obra del pintor. Tot el llibre està concebut com un poema en prosa, amb fragments disposats en forma de versos, i sembla destinat, com bona part de la producció d'Artaud, a l'oralitat. Alguns fragments són veritablement memorables, com ara «La pintura lineal pura m'estava tornant boig des de feia molt de temps quan vaig conèixer Van Gogh que pintava, no pas línies ni formes, sinó coses de la natura inerta com en plenes convulsions» (pàg. 35); o bé «els seus gira-sols d'or bronzejat estan pintats: estan pintats com gira-sols i res més, però per comprendre un gira-sol en la natura, ara hem de tornar a Van Gogh» (pàg. 62), que fa pensar en aquella paradoxa d'Oscar Wilde que afirmava que la naturalesa imita l'art. Aquestes intuïcions, talment pinzellades enèrgiques, van conformant un assaig inusual que desenvolupa, de fet, una forma plenament lliure

de poesia en prosa. Petit clàssic de l'heterodòxia, cal celebrar la recuperació que n'ha fet Angle editorial en la sempre selecta col·lecció «El far» de llibres de butxaca; com l'excel·lent traducció de Lluís Maria Todó i l'esclaridora introducció d'Antoni Marí. Un bon conjunt d'encerts.

Jordi Vintró

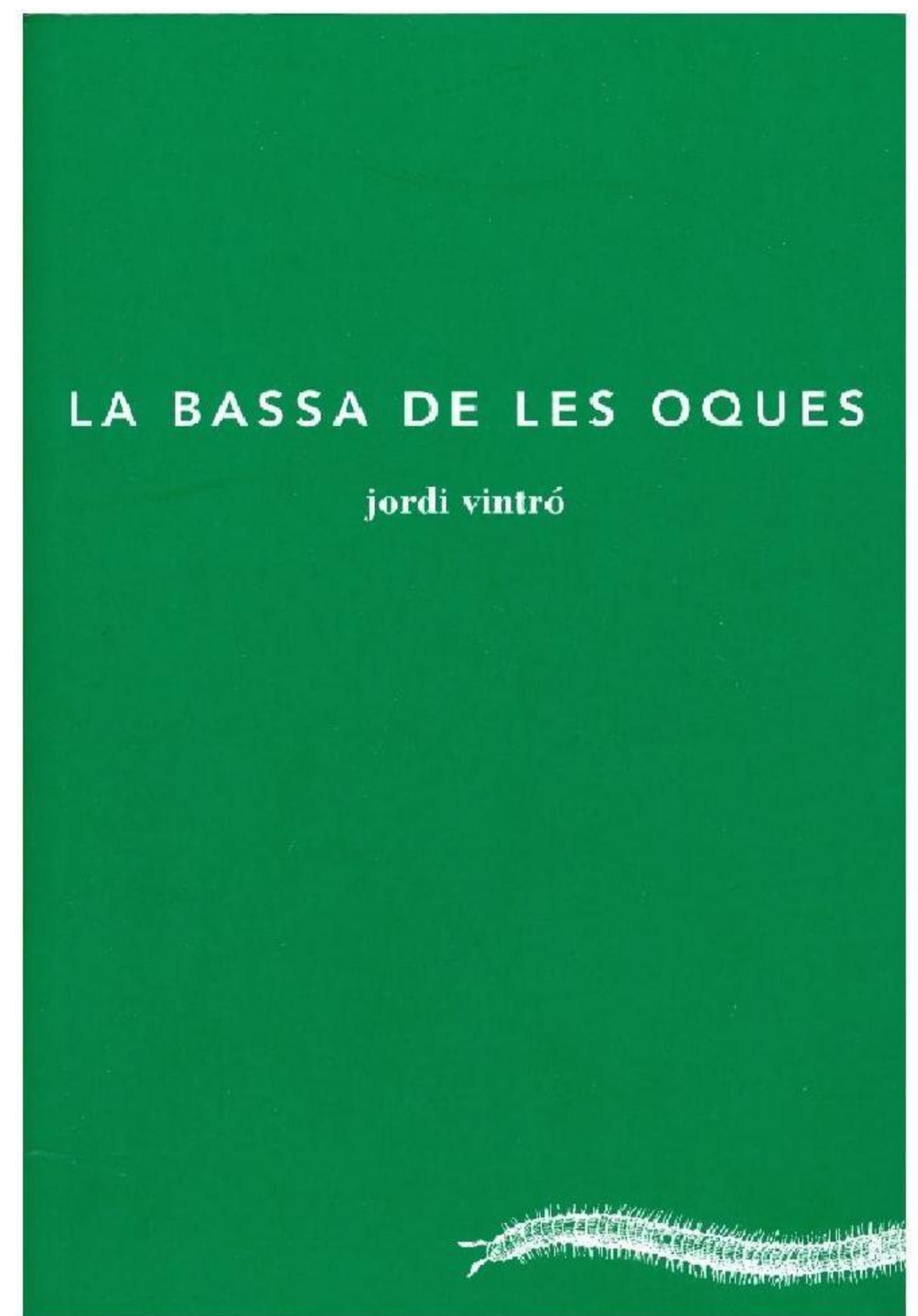
La bassa de les oques

Labreu edicions, Barcelona, 2010.

Si bé va començar publicant *Cançons per a en Jaume* el 1985 –un interessant volum de poemes il·lustrats i dedicats a un nen–, la veritable revelació de Jordi Vintró com a poeta es produí el 1997 amb *Insuficiència mitral*, premi Aula de Poesía de Barcelona 1996: aquest extens poema d'una trentena de pàgines anava acompanyat de la traducció castellana, a càrrec del mateix autor, que en conservava l'esquema mètric –una cascada ingent de decasíl·labs de rimes aparellades– i en constituïa una versió fidel i lliure, una transposició a una altra llengua en què el poema es recreava amb tanta precisió com falta de literalitat –citem-ne només els dos primers versos en ambdues versions: «La terra aquesta que no sap fer res / sinó fer gala d'un perfil obès» es convertia en «*Esta bola del mundo que procura / sólo pavonear su desmesura*». S'hi feia evident, doncs, un virtuosisme que no queia en la simple exhibició brillant, sinó que arribava carregat de sentit; un gust pel poema narratiu de probables arrels anglosaxones, i una ironia constant que no hi treia profunditat.

La bassa de les oques continua –després de *Cartes de sotamà*, de 2006– en la mateixa línia. Al llarg de més de quatre-centes pàgines, hi retrobem el gust pel poema extens i narratiu i per la ironia desfermada, en aquest cas en un aparent to costumista. Si *Cançons per a en Jaume* ja anava acompanyat de dibuixos, en aquest cas s'inclou al final un joc de l'oca –dibuixat per l'autor mateix, originàriament en plastidecor

sobre paper higiènic–, les diferents il·lustracions del qual van encapçalant cadascun dels poemes. S'insinua així que ens trobem davant d'un joc, a la manera dels del grup Oulipo o, en menor manera, la *Rayuela* de Julio Cortázar; un joc reforçat pel fet que cada poema parteix d'un model poètic

previ, recreat lliurement. El lector curiositat pot trobar informació sobre aquest procediment característic del llibre, i d'altres, al bloc labassadelesoques.wordpress.com –citat a l'inici del llibre–, on l'autor els explica poc o molt detalladament. La cosa més important, de tota manera, és cabussar-se en els poemes, deixar-se endur per les rimes enjogassades, la intenció satírica i el virtuosisme formal, i recrear-se en una poesia d'aparença lleugera i entenedora que, de tota manera, enganya, perquè no comporta ni facilitat formal o lingüística ni, encara molt menys, obvietat. Més complex que no pot semblar a primer cop d'ull, *La bassa de les oques* ens convida a seguir el joc; i, tot i que es recomana anar-ho fent a petites dosis per l'extensió i, de vegades, la densitat del volum, la veritat és que val la pena posar-s'hi.